

2ο ΜΑΘΗΜΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ
Καθηγητής: Παναγιώτης Φούκας
ΕΝΟΤΗΤΑ «ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ»

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

α. Τί είναι ή τεχνολογία;

β. Ποῦ καὶ πῶς τή χρησιμοποιεῖτε;

γ. Σκεφθεῖτε καὶ πεῖτε μου τὰ θετικά καὶ τὰ ἀρνητικά τῆς τεχνολογίας;

δ. Ἔχετε ποτὲ αἰσθανθεῖ ὅτι τὸ κινητὸ σας ἢ κάποια ἄλλη συσκευή σᾶς ἐμποδίζει νὰ μελετήσετε ἢ νὰ κάνετε κάτι πού θέλετε, μόνοι ἢ μὲ οἰκογένεια/φίλους;

«Υπήρξα βαρὺς χρήστης τηλεφώνων ὅλη μου τη ζωή... Τα συμπτώματά μου ἦταν τα αναμενόμενα: ἀνικανότητα ἀνάγνωσης βιβλίων, ἀδυναμία παρακολούθησης κινηματογραφικῶν ταινιῶν καὶ ἐλλειψη αὐτοσυγκέντρωσης σε μακρόσυρτες συζητήσεις... Ἐντέλει... ἀποφάσισα ὅτι ὁ κόμπος εἶχε φτάσει στο χτένι... νὰ μάθω νὰ μὴν κάνω τίποτα... νὰ παρατηρῶ τα κτίρια... νὰ κοιτᾶω διακριτικά τους συνεπιβάτες μου... Ἡ αἴσθηση *να βρίσκεσαι μόνος με τις σκέψεις σου προκαλεῖ δέος*... Ἐνιωθα “υπαρξιακή ἀδιαθεσία” εἰάν δεν ἦμουν ἀπασχολημένος με το τηλέφωνο».

Βλ. Κ. Roose, «Πῶς νίκησα τον εθισμό για το έξυπνο κινητό»,
στο: εφημερίδα *Η Καθημερινή*, Κυριακή 03.03.2019, 21.

«Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, παγιδευμένος στὰ δόκανα τῆς κατανάλωσης καὶ τῆς τεχνολογίας, ὁδηγεῖται σὲ μιὰν ἀκόμη νεύρωση πού θὰ ὀνόμαζα “ὑπερσυνομιλία”. Εἶναι ἓνας ἄνθρωπος πού οἱ σατράπες τοῦ κόσμου τὸν προτρέπουν νὰ μὴ σωπαίνει ποτέ. Τί λέω; *Νὰ φοβᾶται τὴ σιωπὴ*, νὰ τρομάζει μήπως ἡ σιγὴ τὸν ρίξει μέσα στὸν ἑαυτό του. Καὶ εἶναι ὁ ἑαυτὸς του ἀκριβῶς, ὡς πραγματικότητα αἰνιγματική τοῦ ὑπάρχειν, πού μοιάζει πῶς ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποφεύγει».

Κ.Ε. Τσιρόπουλου, «Εὐρωπαϊκὴ ματαιοπραξία», στο: Κ.Ε. Τσιρόπουλου,
Τελικὰ Κείμενα Γ, Μέγας Αστρολάβος-Ευθύνη, Αθήνα χ.χ., 225.

ε. Ἡ ἐξ ἀποστάσεως διδασκαλία σᾶς κούρασε;

Ἡ εἰσαγωγή νέων τεχνολογικῶν εκπαιδευτικῶν μέσων στην ἐκπαίδευση ἔχει ἀρνητικό ἀντίκτυπο στη διαδικασία τῆς μάθησης, ἰδίως ὅταν ἀπευθυνόμαστε στις μικρὲς ηλικίες, καθὼς ἐμποδίζεται με τὸν τρόπο αὐτὸ ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐγκεφάλου τους. Ὁ Spitzer παρουσιάζει ἀνεξάρτητες ἐπιστημονικὲς μελέτες, οἱ ὁποῖες κατέληξαν στο συμπέρασμα ὅτι ἡ ἐκθεση στις νέες τεχνολογίες ὁδηγεῖ τὸν μαθητὴ στην *εξάρτηση* ἀπὸ αὐτές. Γράφει σχετικά: «Ἡ χρήση ψηφιακῶν μέσων στο νηπιαγωγεῖο καὶ στο δημοτικὸ ὁδηγεῖ στὸν εθισμό των μαθητῶν στις νέες τεχνολογίες». Ἐπισημαίνει, τέλος, ὅτι ἡ δυνατότητα ταυτόχρονης ἐκτέλεσης πολλῶν ἐνεργειῶν, τὴν ὁποία παρέχουν τα νέα τεχνολογικά μέσα, περιορίζει τὴ συγκέντρωση καὶ *καθυστερεῖ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ δεξιῦ μέρους τοῦ ἐγκεφάλου των παιδιῶν*.

Βλ. Μ. Spitzer, *Digitale Demenz: Wie wir uns und unsere Kinder um den Verstand bringen*, Droemer Verlag, München 2012.

στ. Ἀπόρριψη τῆς τεχνολογίας ἢ «ὀρθή χρήση»;

«Πρέπει σε ὅλους νὰ δοθεῖ ἡ ευκαιρία νὰ ἔχουν *κριτικά εργαλεῖα*, νὰ ζουν μιὰ αὐτόνομη, ἐλεύθερη ζωή... Ἀντὶ νὰ μας χρησιμοποιήσῃ ἡ τεχνολογία, *νὰ τὴ χρησιμοποιήσουμε εμεῖς*, νὰ τὴν ἐλέγξουμε, νὰ εἴμαστε εμεῖς *υπεύθυνοι* γιὰ τὴ λειτουργία τῆς»

L. Floridi, «Ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη δεν σκέφτεται,
Συνέντευξη στὸν Μανώλη Ἀνδριωτάκη», στο: *Τέχνες καὶ Γράμματα*, ἐνθετο τῆς
εφημερίδος *Η Καθημερινή*, 2 Ἀυγούστου 2020, 1.

Θέλουμε η τεχνολογία να απαλύνει και να περιορίζει τον μόχθο για την επιβίωση, να διευκολύνει τη ζωή, και να μας δίδει το χρόνο και τα μέσα να καλλιεργούμε το πνεύμα μας.

Βλ. σχετικά C. Magris, *Στιγμιότυπα*, μτφρ. Μ. Σπυριδοπούλου, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα 2020, 59-63.

Συμφωνείτε με την άποψη ότι κύριο πρόβλημα της εποχής μας είναι ότι «μια καταπληκτική τεχνική πρόοδος αγωνίζεται να θεραπεύσει τα δεινά που προκαλεί στον άνθρωπο μια καταπληκτική τεχνική πρόοδος»;

Ο. Ελύτη, «Πρώτα-πρώτα ή ποίηση», στο: *Άνοιχτά χαρτιά*, εκδ. Ίκαρος, Αθήνα 2009, 1-45, εδώ 33.

ζ. Θα θέλατε μία «τεχνητή νοημοσύνη» να αποφασίζει για εσάς;

Δημιουργούμε «μηχανές» που μάς απαλλάσσουν από εργασίες. Αυτή είναι ή θετική ματιά. Η αρνητική είναι ότι παύουμε να δημιουργούμε επιλογές για τον εαυτό μας και απλώς ακολουθούμε μία από τις προτάσεις της τεχνητής νοημοσύνης...

η. Τροφή για σκέψη:

Χαλάμε δισεκατομμύρια δολάρια για να πάμε στο Διάστημα, την ώρα που πεθαίνουν εκατομμύρια άνθρωποι στην Αφρική. Είναι πιο εύκολο να φτάσεις πια στον Άρη απ' ό,τι στους συνανθρώπους μας.

Ζ. Σαραμάγκου, *Έψιλον Ελευθεροτυπίας*, 22.11.1998, 60.